

iz pedagoške prakse

PREMOG V JUGOSLAVIJI. PISNA PRIPRAVA ZA UČNO ENOTO

Marija Košak^x, Jelka Simčič^{xx}

Pri časovno omejenih možnostih in zahtevnih vzgojnoizobraževalnih smotrih si nikakor ne moremo privoščiti nepripravljenih, nedomiselnih učnih ur, kar dajo slutiti nekatere površne, močno poenostavljene pisne priprave. Pisna priprava naj bi prikazala pomembnejše aktivnosti učitelja in aktivnosti učencev, oziroma takoimenovano učno strategijo v temeljnih etapah učnega procesa. Tako zasnovana pisna priprava je zahtevna in terja od učitelja poglobljeno proučitev vzgojnoizobraževalnih smotrov, učnih vsebin, dobro poznavanje razredne pripravljenosti za določene oblike pouka in metode. Med nekaj vzorci za pisno pripravo je tudi ta. Na podlagi te je potekala učna ura v 8.razredu pri pouku zemljepisa Jugoslavije. Oblikovanje dispozicije in ponavljanje sta pokazala, da so bile etape pravilno zasnovane.

Razred: 8

Učna tema: Energija in njen pomen

Učna enota: Premog v Jugoslaviji

Vzgojnoizobraževalni smotri učne enote: učenci

- naštejejo vrste premoga in opredelijo njihovo pomembnost v gospodarstvu,
- pokažejo na zemljevidu pomembnejša nahajališča,
- navedejo težave, s katerimi se srečuje naše gospodarstvo pri oskrbi s premogom,
- analizirajo podatke o proizvodnji premoga,
- zberejo poročila iz časopisov in revij o delu rudarjev, njihovih dosežkih in težavah.

Didaktična oblika: skupinsko delo

Metode: razgovor
samostojno delo

^x Dipl. geog., prof. višje šole, Pedagoška akademija, 61000 Ljubljana, Alendejeva

^{xx} Dipl. geogr., osnovna šola Rihard Jakopič, 61000 Ljubljana, Derčeva 1, glej iz-
vleček na koncu Obzornika

- Učni pripomočki:** - zemljevid Jugoslavije,
 - prosojnica: Premog v Jugoslaviji,
 - dnevno časopisje,
 - glasila rudnikov - premogovnikov,
 - statistični koledarček.

Didaktične komponente: uvajanje,
 samostojno delo učencev,
 ponavljanje.

Izvedba učne ure

Učna strategija

Etape	Učitelj	Učenec	Metode	Viri
1.	<p>Prebere tekst iz časopisa "Strategija energetskega razvoja". Razgovor o vsebini odstavka, o vsakdanji problematiki pri oskrbi s premogom.</p> <p>Napoved: Kakšne možnosti nam nudi premog, boste spoznali s pomočjo učbenika, zemljevida, tekstov in stat. koledarčka.</p> <p>Delali boste v skupinah, čas: 20 min.</p>	<p>Povedo, kako razumejo to problematiko. Navedejo lastna opažanja pri oskrbi s premogom.</p>	<p>Uporaba teksta Razgovor</p>	<p>Delo (priloga)</p>
2.	<p>Dodatna navodila na zahtevo skupin</p> <p>Vodi poročanje skupin in oblikovanje tabelske slike.</p>	<p>Preberijo iz učbenika o premogu. Poiščejo odgovore na vprašanja v časopisnih in revijskih člankih. Analizirajo prosojnico Poiščejo podatke in jih primerjajo. Oblikujejo odgovore.</p> <p>Poročajo o svojih ugotovitvah. Sodelujejo pri oblikovanju. Napišejo tabelsko sliko.</p>	<p>Delo s tekstom</p>	<p>Učbenik Članki Prosojnica Koledarček</p>

Etape	Učitelj	Učenec	Metode	Viri
3.	Vodi razgovor pri ponavljanju	<p>Projecirajo prosojnico. Pokažejo na zemljevidu pomembna območja. Opišejo delo rudarja, navedejo težave pri izkopu premoga.</p> <p>Uporabijo znanje o nahajališčih in vrstah premogov. Ugotavljajo težave pri oskrbi.</p>	<p>Demonstriranje Delo s karto</p> <p>Poročila v glasilih</p> <p>Razgovor</p>	

Naloge

- Ugotovite, katere vrste premoga imamo v Jugoslaviji!
Navedite, kdo so glavni potrošniki premoga!
Uporabite učbenik!
- Poiščite na zemljevidu, kje so najpomembnejša nahajališča črnega, rjavega premoga in lignita v Jugoslaviji!
Ugotovite, kje so največje toplotne elektrarne! (Uporabite učbenik in zemljevid)
- Proučite prosojnico! Ugotovite, kje so navedeni kraji na splošnem zemljevidu. Pripravite se za razlago učencem!
- Analizirajte podatke o proizvodnji (o izkopu) premoga pri nas!
Ugotovite primerjajte s podatki v učbeniku! Kaj ugotavljate? (Stat. kol.)
- Proučite iz poročil glasil premogovnikov s kakšnimi težavami se srečujejo rudarji v rudnikih!
Opišite delo rudarja (poklic, izobraževanje, delovne pogoje idr.)
- S pomočjo člankov iz dnevnega časopisja opišite, kako vpliva uporaba premoga na okolje. S primerom trboveljske TE navedite prizadevanja za zdravo okolje! Ali jim je to uspelo?
Navedite primere iz vaše okolice!

Dispozicija: V naši državi imamo največ lignita. Največ premoga uporabijo za proizvodnjo elektrike v toplotnih elektrarnah. Veliko premoga uporabi industrija. Glavna nahajališča so v Bosni, Srbiji ob Kolubari, na Kosovem. Pri nas v Sloveniji je pomemben Zasavski revir in nahajališče pri Velenju. Potrošniki premoga so močni onesnaževalci okolja.

Učenci so pri poročanju in ponavljanju pokazali, da so osvojili osnovna znanja o vrstah in nahajališčih premoga, da se orientirajo na gospodarski karti (prosojnica) in da znajo svoje ugotovitve podkrepiti z dokumentacijo (časopis, revije,

statistični koledarček).

V prvi fazi učitelj z nakazovanjem problema vzbudi pri učencih zanimanje, predstavi smotre ter daje navodila. Učenci sprejemajo izhodišča in navodila za delo, se pripravijo in iščejo dopolnitve navodil.

V drugi fazi je osvajanje učne snovi. V tem primeru gre za samostojno delo. Pri izbranih nalogah učitelj vodi učence k aktivnemu sprejemanju informacij, sami pa analizirajo in ugotavljajo značilnosti. Pri poročanju skupin se razrešujejo nerazčiščeni problemi, vprašanja odnosov med proizvodnjo in potrošnjo. Izvedejo posplošitve in oblikujejo skupaj z učiteljem dispozicijo (tabla).

Tretja faza omogoča poglobljanje pridobljenega znanja. Splošna karta, ki jo učenci uporabljajo pri vsaki uri, in grafoskopska prosojnica se dopolnjujeta tako, da učenci odkrivajo povezavo med nahajališči in nastankom našega reliefa (uporaba znanja o geološki preteklosti), med izkopom premoga in potrošnjo in morda nakažejo razmerje med energetskimi viri in industrijo, kar je naslednja učna tema.

V i r:

Tomič: Pisna priprava za učno enoto
(Tipkopis PA Ljubljana)

Simčič: Pisna priprava za učno enoto Premog v Jugoslaviji